

Нўқтаи назар

Инсонлар кўришганда, хат ёзишганда ёхуд телефонда гаплашганда бир-бирининг «Соғлигингиз қалай, кайфиятингиз яхшими?» деб бежиз сўрашмайди. Одам соғлом бўлсагина яйраб-яшнаб яшайди. Бўлмаса, ёрут дунё ҳам татмайди. Мен 1969 — 70 йилларда тўсатдан қанд касаллигига йулиқдим. Иш қобилиятимни деярли йўқотдим. Шифокорлар очикдан-очик «Бу касаллик умрингизнинг охиригача сиз билан бўлади», дейишди. Касбим тақозоси билан жисмоний тарбия институтига келдим-у, кунгизга ёрулик кирди. Кўникиш мутлақо мумкин бўлмаган нарсага кўникидим, машқларни бажаришда азоба тушдим, энг муҳими — ҳаётда одамнинг руҳи билан танасига таъсир қиладиган ҳиссиётларни бартараф этиб, соғайиш талабларини тўла бажардим. Ҳозир соғинаман. Шу касаллик билан оғриб, менга муржоат қилиб келатганлар ҳам, агар соғайиш режимида чидам билан итбат этишлар, батамом соғайиб кетмоқдалар. Демокриманки, жисмоний тарбия — дори-дармонсиз соғлиқни тиклашдир.

Жисмоний тарбиянинг асоси оиладир. Аввало, оилани тўғри қуриш, фарзандларнинг соғлом туғилиши учун етарли шароит яратишга қўллар бўлиш керак. Ҳар бир оиланинг буvisи, буvisи, ота-онаси шугулланиши лозим бўлган-жисмоний тарбия, афсуски, миллий ҳаётимиздан чиқиб кетди. Бу асосан миллий ўйинлар орқали ўргатилди. Болаликдаги ўйин орқали одамнинг онгига адолат, ҳалоллик кирди. Ҳаётини тош-тарозини ёшлардан ўрганишимиз керак. Едимда, болаликда фирром болаларни ўйинга қўшмасдик, кейин ўзи тавба-тазарру қилиб келарди. Жис-

моний тарбия кишининг яшаш шароитида ҳам акс этмоғи зарур. Жисмоний тарбияда одам ўзини ўзи бошқара билиши керак. Бунинг учун кундалик фаолиятини тўғри тақсимлаш, аклий ва жисмоний меҳнатни уйғунлаштириш, нафсини тийиб, тўғри овқатланиш ва шахсий тозаланишга риоя этиш талаб этилади. Илоҳи борича углеродни кислородга айлантирадиган

Спорт маълум доирадаги энг талантли кишилар шугулланувчи ўйин ҳисобланса, жисмоний тарбия ҳамма учундир. Президентимиз айтганидай, миллий қадриятларимизни жисмоний тарбияда ҳам тўла тиклашимиз керак. Чунки соғлом одам соғлом фикрлайди, соғлом жамият қуради ва яшайди. Институтимизда ўтган 40 йил давомида деярли 15000 юқори малакали мутахассис

жисмоний тарбия ва спорт соҳаси бўйича илмий ходимлар тайёрлашнинг асосий марказидир. Институт битирувчилари давлат ва спорт жамоаларига муваффақиятли раҳбарлик қилмоқдалар. Улардан ўн беш нафари Ўзбекистонда хизмат кўрсатган жисмоний тарбия ва спорт ходими, 16 нафари хизмат кўрсатган тренер, 116 таси эса Ўзбекистонда хизмат кўрсатган тренердир. 8

ри ютуқларни қўлга кирита оладиган спортчилар тайёрлашга кенг имкон беради. Бундан ташқари, институтда жисмоний тарбия ва спорт системасида икки босқичли мутахассислар тайёрлаш концепцияси ҳам ишлаб чиқилди. Ўқишга кирувчилар учун танлов тест системаси асосида ўтказилиши, талабалар билимини назорат қилиш, ўқитувчилар фаолиятини баҳолашнинг энг ҳолис ўлчовдан ўтказ оладиган рейтинг системаси татбиқ қилинди.

Мамлакатимизнинг давлат мустақиллиги ва иқтисодий ислохотларни чуқурлаштириш талабларини назарда тутган янги ўқув дастурлари қайта ишлаб чиқилди. Мустақил Ўзбекистонда жисмоний тарбия ва спортнинг тарихий анъаналари, бой илмий манбалар ва чет эл мамлакатларининг ютуқларидан самарали фойдаланиш, ўз илғор тажрибаларимизни кенг ёйиш мақсадида республика доирасида халқаро конференциялар ўтказилмоқда. Институт қошида аспирантура ва докторантура фаол ишлаб турибди.

Яқунланган 1995 йилда халқаро Олимпия қўмитаси раҳнамолигида Тошкентда ўтказилган биринчи Марказий Осиё ўйинлари, Ўзбекистон Президенти кубоғи ва Дэвис кубоғи учун кучли теннисчиларнинг халқаро турнирлари, бокс бўйича Осиё чемпионати каби нуфузли мусобақаларнинг ўтказилишида ҳам институт жамоаси фаол иштирок этди. Мамлакат келажаги, халқ саломатлиги соҳасида жисмоний тарбия ва спортнинг моҳиятини кўтариш бизнинг доимий фаолиятимиздир.

СОҒЛИҚНИ ҲЕЧ ҚАНДАЙ БОЙЛИККА АЛИШИБ БЎЛМАЙДИ

жойларда яшаш, борди-ю, турар жой тевараги қўл-қуруқ бўлса, у ерни кўчалардан тазиятириш мақсада мувофиқдир. Кишилар ўртасидаги ўзаро муомала ҳам жисмоний тарбиянинг бир қўлидир. Одам вужудда бир кунда неча-неча мартадан руҳий бўрон кўтарилди. У баҳор совуғи майсаларни қақшатганидай, туйғуларни тўзгитиб кетди. Жисмоний тарбия билан муттасил шугулланмаган одам танасида руҳиятни бошқарадиган андорфин, инфекалин моддалари ҳосил бўлади, кўпайиб боради. Натижада у ўз баданидаги имкониятини рақибидан кўпроқ, айни пайтда онгли равишда сарф қилади. Бу бозор иқтисоди талабларига ҳам мос келади. Илмий тўқилишларга кўра, одамнинг ўнг томондаги миёса чап томондаги миёнада «андоза» олиб, унинг фаолиятини янада чуқурлаштириб яшаркан. Шунинг учун ҳаётини яхшилик асосига қуриш зарар келтирмайди. Хуллас, жисмоний тарбия спортдан кескин фарқланади.

тайёрланди. Талабаларнинг кўпчилиги олимпия ўйинлари, дунё спорт мусобақаларида маҳорат билан иштирок этиб, энг юқори ўринларни қўлга киритдилар. Ўзбекистон шон-шўҳратини дунёга таратдилар. Булар орасида хизмат кўрсатган спорт усталари ва халқаро тоифадаги спорт усталари бор. Миллий командалар асосан институт талабалари ва унинг битирувчиларидан ташкил топади. Ўтган вақтда булар олимпия ва бошқа турли мусобақаларда 30 дан ортук олтин, кумуш ва бронза медаллари совиндилар бўлдилар. Мазкур олий ўқув юртида умумтаълим мактаблари, олий ва ўрта махсус ўқув юртлири учун ўқитувчилар, тренерлар, армия ва ички ишлар соҳасига жисмоний тарбия раҳбарлари, давлолаш муассасаларига даволочи жисмоний тарбия мутахассислари, мактабга ёшдаги болалар муассасаларига тарбиячилар, жисмоний тарбия ҳаракатининг ташкилотчилари ва спорт ҳакамлари тайёрлаб беради. У

киши халқаро тоифадаги ҳакамлик даражасига кўтарилди. Ўзбекистон Республикасининг «Жисмоний тарбия ва спорт тўғрисида»ги Қонуни лойиҳасини яратишда институт олимлари ва мутахассислари ўзларининг маълум ҳиссаларини қўйдилар, тажрибалари билан кўмаклашдилар. Соғлом авлод тарбияси дастурини жисмоний тарбиянинг соғломлаштирувчи, чинқитирувчи имкониятларидан барча ўқув-тарбия муассасаларида, кенг халқ оmmasи орасида мукамал фойдаланишнинг назарий ва амалий тавсияномалари ишлаб чиқилди. Бу илмий-амалий тавсияномалар ўқув-тарбия муассасаларида ёшларни жисмоний тарбия билан турма касалликлар асоратидан халос бўлишга ва ўз саломатлигини мустаҳкамлашга ўргатади. Шунингдек, спорт соҳасидаги иқтисодий ёшларни барвақт аниқлаб олиш, уларни тегишли ўқув юртлирига жалб қилиб, миллий спорт командаларимизда энг юқо-

«Фарход» сўт-товар ширкат ҳўжалиги Хоовс туманида энг кўза кўринган жамоалардан ҳисобланади. Унда ҳозир 1006 бош қорамол (шундан 425 боши соғин сиғирлар) парвариш қилинмоқда. Хўжалик шу кўзга қадар давлатга 100 тоннадан зиёд ўшат топширишга эришди. СУРАТДА: бригада бошлиғи Сафарали Ҳакимов. Б. ТўРАЕВ (ЎЗА) тасвирга олган.

Тадбиркорга омад ёр! ТАШЛАНДИҚ МАЙДОНДАГИ ЧОЙХОНА

Қарши шаҳридаги «Мансур ота» чойхонаси ўз архитектураси, қўлай шарт-шароитлари билан ажралиб туради. Бу ерга қўнай ўтган кишининг кўнгли обод бўлади.

— Мустақиллик кўпдан дилимга тугиб юрган ниятимни амалга ошириш учун имкон яратди, — дейди хусусий чойхона сардори Тура Мансуров. — Шаҳарнинг четроғида қоронғиз ётган, ташландиқ ерини очиб, шу ерда тикланган чойхонамиз иш бошлаганига эндигина бир йилдан ошди. Ўзимизнинг доимий мижозларимизга эгамиз. Бир неча хил таомлар тайёрлайдиган ошхонамиз, кичик музқаймоқ цехимиз мавжуд. Истаганларга ўзлари овқат пиширишлари учун ҳам шароит қилиб қўйганмиз.

Ҳаммамиз ҳам мўмай дарамалга ружу қўйган «ишбилармон»ларни, чойнагу пилалари ҳўранда иштаҳасини бўғалдиган «чойхона»ларни кўп қўрганмиз. Бироқ «Мансур ота» чойхонасида ўзбекона руҳ кучли, ҳаммаёқ саранжом саришта. Чойхонанинг лойиҳасини Тура аканинг ўзи тайёрлаган. Пойлевордан тортиб, қурилиш битутунга қалар ҳам унинг ўзи барча ишнинг бошида турди. Қай дарахнинг ёғочидан қай ерда фойдаланиш, қанақа гулли чойнак-пилаларни сотиб олишда

— Умумий овқатланиш қорхоналарини давлат маҳсулот билан таъминлайди. Бизда бундай таъминот йўқ. Шу боис ҳамма нарсани ўзимиз топишимизга тўғри келди. Ишимизни яхши юритиш учун чойхонамизга туташ жойда бир ректар ташландиқ ерни ўзлаштириб, бог-роғ барпо этилди. Полиэ в сабзот маҳсулотлари етиштиришимиз. Ердами ҳўжалигимизда эса чорва молларини боқамиз. Сўт-қатиқ, мева-чева, полиэ маҳсулотлари ўзимиздан чиқди. Айрим нарсаларинигина бозордан сотиб оламиз. — Кўнга қанча фойда қўрасизлар? — Ҳар хил. Ҳарқалай, фойдалан минитрактор сотиб олдик. Чойхонада 30 нафар хизматчи меҳнат қилади. Бош раҳбар Пирмамад Норматов, бош ошпаз Чори Жалилов, хизматчилар Уктам Мастонов, Озод Ботиров, Раъно Давронова, Хўшида Султоновларнинг қўли-қўлига тегайди. Улар эрталаб келиб, кечқўрун охириги мижоз қўлтичи шу ерда бўлишади. Тадбиркорлик замона зайлига айланган ҳозирги даврда ҳар бир кишининг ўз меҳнат ўринини топиб, жамиятга фойда келтираётгани қувонарлидир. Салим АШУР, жамоатчи муҳбиримиз.

ҚИЗИЛҚУМ МАРМАРИ

Қизилқум чўлини заминимизнинг бебаҳо қазилмалар макони деб аташ мумкин. Чунки унда Менделеев даврий ҳадвалидаги мавжуд барча элементлар учрайди. Ушбу жинсларни қазиб олиш, уни мамлакатимиз иқтисодиётига хиз-

мат қилдириш ҳаракати жадал давлом этмоқда. Бу борада Навоий тоғ-металлургия комбинати жамоаси хайри ишларга қўл урди. «Кўкча» қўшма кор-

га саккизта тош кесиб дастоҳи олиб келинди. Мазкур қорхона тўлиқ ишга тушгач 72 кишини ишга жалб этиш имконияти туғилади. Яқинда қўшма қорхона намуна сифатида мрамр плиталарнинг дастлабки туркумини чиқарди. Т. ЭШБОЕВ, «Халқ сўзи» муҳбири.

Қўшма қорхона тавсия қилади:

Халқ истеъмолчи моллари: - парфюмерия (дух, лосёёнлар, дезодорантлар) Франция ва бошқа Европа мамлакатлари маҳсулотли; - Италияда тайёрланган баҳорги-ёзги пойабзаллар; - оргтехника (компьютерлар, факслар, ксерокслар ва бошқалар). Шартнома тузиш учун маҳсулотлар рўйхати ва намуналарини кўришга таклиф қиламиз.

1996 йилга қуйидагиларни етказиб беришга буюртма қабул қиламиз: - қора металл (туника, бурчакли, думалоқ металллар, қувурлар ва бошқалар); - қурилиш материаллари. Пул ўтказиш йўли билан тавсия қиламиз: - озиқ-овқатлар (Австрия, Германия маҳсулотли).

Тўлов шакли-нақд ёки пул ўтказиш усулида. Сизларни қуйидаги манзилда кутамиз: Тошкент шаҳри, Фурқат кўчаси, 1. Телефонлар: (3712) 45-70-60, 45-70-65. Факслар: (3712) 45-56-65, 45-66-67.

ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ШИРКИ 15 ФЕВРАЛДАН 6 МАРТАГА ФАҚАТ ИЙГИРМА КЎП ТОШКЕНТДА БИРИНЧИ МАРТА ХИТОЙ ШИРКИНИНГ ЮАДУЗААРИ - ЕТАКЧИ УСТАЛАРИ ИККИ БЎИМАИ РАНГ-БАРАНГ ДАСТУРАИ ТОМОШАЛАРИДА Акробатика, гимнастика, эквилибристика, мувоазанати ва жангларлик санъатида жаҳоншумул ютуқларга эришган артистлар катнашади. Томошалар СОАТ 10.00, 14.00, 18.00 ДА. ШАНБА ВА ЯҚШАНБА КўНЛАРИ 12.00, 15.00 ДА БОШЛАНАДИ. КАССА СОАТ 10.00 ДАН 18.00 ГАЧА ИШЛАЙДИ. ЧИШТАЛАРИН БАРВАҚТ СЎТИБ ОЛИНГИЗ. ТЕЛЕФОНЛААР: 44-35-91, 44-29-04.

Фарғона вилоят ҳокимлиги вилоят ҳокими Мирзажон Исмоиловага онаси НИШОНБИ ИСЛОМОВАНИНГ вафот этганлиги муносабати билан чўкур таъзия изҳор қилади. Наманган вилояти ҳокимлиги Фарғона вилоят ҳокими Мирзажон Исмоловга волидан муқтарамаси НИШОНБИНИ АНИНГ вафоти муносабати билан чўкур таъзия изҳор қилади. Ўзбекистон Республикаси Маданият ишлари вазирлиги Ҳамза номидиги ўзбек давлат академик драма театри актери, халқ артисти З. Мухаммадҷоновга онаси МУХАРРАМ АНИНГ вафот этганлиги муносабати билан чўкур таъзия изҳор қилади. Ўзбекистон Республикаси Маданият ишлари вазирлиги Ҳамза номидиги ўзбек давлат академик драма театри жамоаси Ўзбекистонда хизмат кўрсатган артист Хожияқуб Нурматовга волидан муқтарамаларни ШАҲОДАТ ВА ЁҚУБОВАНИНГ вафот этганлиги муносабати билан чўкур таъзия изҳор қилади. Тошкент автомобиль ва йўлар институтининг жамоаси «Автомобилларнинг ишлаб чиқариш ва таъмирлаш технологияси» кафедрасининг доценти, техника фанлари номзоди ТЕМУР МУХИДОВНИНГ вафот этганлиги муносабати билан унинг оила аъзоларига чўкур таъзия билдиради.

Ўзбек-турк қўшма банки "УТБАНК"НИНГ 1996 йил 1 январгача бўлган БАЛАНСИ. Table with columns: Moddalarning nomi, Aktiv (ming сўм), Passiv (ming сўм). Includes a list of 19 items and a total balance of 958492.

Амир Темурнинг 660 йиллигига бағишланган танловга

... Бу ҳақда ёши осон эмас. Ярим асрдан ортиқроқ муқаддам Амир Темур қабри очилганида олинган суратларни кўздан кечириш ҳам оғир. Бироқ кишилар ўз тарихини, бузилмаган ва безалмаган ҳақиқатни билиши керак.

«Труд» газетасининг шу йил 12 январь сониде «Сунги устун» рўқнида «Тасодифи ё башорат» деган хабар эълон қилинди. Унда мана бу гаплар бор: «Машҳур совет археологи ва антропологи профессор М. Герасимов Ўрта Осиёлик саркарда Темурнинг ҳақиқатан ҳам Самарқанддаги Гури Амир мақбарасида дафн этилганини исботлаш учун унинг мақбарасини очишда иштирок этган эди. Матога ўралган скелет ёнида мана бу сўзлар битилган лавҳа бор экан: «Менинг ҳокимни тақдирламоқчи бўлган киши билдиб қўйсинки, унинг юртига мендан-да кучли ва даҳшатли ёв бостириб қиради, унинг ватани мен истило қилган қабилалар ҳам тотиб қурмаган кулфатларга дучор бўлади». Мақбара 1941 йил 21 июнь кунини очилган эди».

Ҳақати хабар... Муаллиф бу маълумотни қаердан олди экан? Мен журналист сифатида буюк Амир Темур тўғрисида маълумот тўплаб юрман. Агар бирон нарсга эъзадиган бўлсам, ҳар бир фактни олдин олимлар, тарихчилар «тегирмон»дан ўтказиб оламан. Чунки, босмадан чиққан ҳар битта сўз кўп кишининг мулкига айланади. Мен бу маълумотни яхши ҳақон унутмайман.

Мақбараларда лавҳа тўғрисида ҳеч нарсга эъзадиган эканман... Ўзбек ҳужжатли киносининг отахони, ўша воқеанинг шохиди Малик Қаюмовга кўнғироқ қилдим.

— Ҳозир бўлса ҳам келаверинг, — деди у киши. — Ҳамма гапни айтиб бераман. Унинг ҳузурига учиб бордим. — Мақбараларда ҳеч қандай лавҳа кўрганым йўқ, бу гап ёлгон, муҳбир тўқитган уйдирма, — дея гап бошлади Малик Қаюмов. — Келганингиз яхши бўлди. Ўзим «Труд»нинг бош муҳарририга кўнғироқ қилиб, шу гапимни айтмоқчи эдим.

Республикамиз Президентининг Фармони билан бу йил Амир Темур йили деб эълон қилинган. Бу жуда алоқати ва доно иш бўлди. Чунки, халқнинг ўз миллий қаҳрамонлари бўлиши, ёшлар уларнинг жасуриги, шижоати, қаҳрамонлигиндан ибрат олиши керак. Соҳибқирон таваллудининг 660 йиллигини ЮНЕСКО ҳам кенг нишонлайди.

Тадқиқотчиларнинг мулоҳазалари қанчалик турли-туман бўлмасин, уларнинг фикри бир хил: Амир Темур буюк шахс

бўлган. У авлодларга қандай меъморий ёлғорликлар қолдирди! У Марказий Осиё халқларини бирлаштирди. Темур даврида Русия давлати ҳам энгил нафас ола бошлади. Иқтисодиёт ва маданият гуллаб-яшнади... Францияда соҳибқиронга ҳайкал ўрнатилган, унда «Оврупо халоскорига» деган битик бор. Буюк Рембрандт XVII асрда унинг суратини чизган эди...

Бугунги кунда юбилей олдидан республикамизда нималар қилинмаяпти

лар билан безатилган намоишлар залида ҳам, қабрлар жойлашган ластки қисмида ҳам олиб бориларди. Механизмлар йўқ, тошлар алмисқондан қолган усулда — устун, темир, тахталар билан эсимда қолмаган...

... Малик Қаюмовни жонли тарих десак бўлади. Унинг ҳикояларини тинглаб — роҳат қиласиз. У дунёнинг 93 мамлакатига бўлиб, юз берган воқеаларни суратга туширган. Афғонистоннинг ўзига ўттиз марта сафар қилган. Бу мамлакатга дастлаб 1935 йилда борган эди. «Ушанда Қобудла Бухоро амири билан учрашганман, — деб эслайди Малик ака. — У тилла дукониде савдо қилар эди.»

Ордан ярим аср ўтгач эса, амирнинг набираси Саид Али Олимий Малик Қаюмовнинг «Афғонистон: инқилоб давом этади» филмида овоз оператори бўлиб ишлади... — Қарияларнинг гапи мени ташвиш-

АМИР ТЕМУР МАҚБАРАСИ ҲАҚИДАГИ ҲАҚИҚАТ

лейсиз! Наҳотки, булар миллионлаб нусхада нашр этиладиган муътабар газета назарига тушмаса? Ўзбекистон халқи «Аргументи ва факти» сингари «Труд»ни ҳам севиб, қўлдан қўймай ўқийди. Жуда улан салмоққа эга бўлган газета Ўзбекистонда юз бераётган миселсиз ўзгаришларни эмас, қаердаги ёлгон-яшиқини ёзаётгани кишини таажжубга солади...

— Аслида бундай бўлган эди, — деб ҳикоясини давом эттирди Малик ака. — Соҳибқирон мақбарасини очиш буйича экспедицияга республика Вазирилар Кенгаши Раисининг ўринбосари Тошмуҳаммад Қориниёзов бошчилик қилган, машҳур олимлар — шарқшунос А. Семёнов, антропологлар М. Герасимов, Л. Оцанин, ёзувчи Садриддин Айний, археологлар В. Шишкин, Л. Албаум, суратчи Герр, расм о. Татевосян, илмий ходимлар, кинооператорлар, ишчилар — жами 15 киши экспедиция аъзоси эди.

Экспедиция 1941 йил 1 июндан иш бошлади. Қабр очилиши арафасида мақбараларга ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи котиби таширф буюрди.

«Гури Амир»да электр йўқ эди, деб эслайди Малик Қаюмов. Биз Лихтваген — кўчма электр станциясини олиб келдик. Иш «Юпитер»лар ёруғида мақбаранинг юқори қаватидаги чиройли тош-

кўтарилар эди. Биринчи бўлиб Шоҳруҳнинг, сўнгра Улугбекнинг тобути очилди. Унинг ўлдирилгани тасдиқланди: кесилган боши танаси ёнига қўйилган эди. Шундан кейин Темурнинг мақбараси очилди.

— Эсимда, 17 июнь кунини эди, — Малик аканинг ҳикояси давом этади. — Дим мақбаралдан чиқиб, чойхонага кирдим. Учга қария ўтирган экан. Улар билан саломлашдим. Улар олдиде ётган катта эски китоб диққатимни тортиди. Қаққоллар менинг қабрни оцаётганларга қандай алоқам борлиги билан қизиқтириди.

— Мен бу ердагиларнинг энг каттасиман, — дедим ҳазиллашиб. — Темурнинг тобутини очганларнинг йўқми?

— Ҳозирча йўқ. — Шерикларингизга айтиб қўйинг, — дейишди оқсоқоллар. — Буюк Амир Темур ҳокими безовта қилиш мумкин эмас. Унга тегибса — уруш бошланади. Мана бу китобда шундай деб ёзилган.

Китобни кўришга руҳсат сўрадим. — Арабчами биласизми? Араб алифбосини мактабда ўрганган эдим. Ҳақиқатан ҳам, китобда чоллар айтган гапларни ўқидим.

— Малик Қаюмович, у қанақа китоб эди? — Гап шундаки, азизим, номи ҳозир

га солиб қўйди, — дея ҳикоясини давом эттирди Малик ака. — Қориниёзов, Семёнов, Садриддин Айнийларни чақириб келдим. Семёнов китобдан қариялар айтган гапларни ўқиди. Садриддин Айнийнинг жаҳди чиқиб, уларга ҳасасини ўқатди. Афсуски, тажрибасизлик қилганман — шу манзара билан китобни суратга олиб қўймаганман...

Ишини давом эттирдик. Ўша воқеалар хотирамда жуда аниқ ўрнашиб қолган: 18 июнь кунини Темур мақбараси устидаги тош қопқонини оца бошладик. Унда саркарданинг таржиман холи ёзилган эди. Бу ерда ҳозир бўлган барчамиз ишчиларга ёрдамлашдик.

19 июнь кунини катта-катта мармар булакларини олган эдик, арчалдан қилинган тобут кўзга ташланди. У мармарга ўйилган тоқчада турарди. Тобутнинг узунлиги икки метрлан ортиқроқ, бош томонининг кенглиги олтиш сантиметрдан ортиқ эди...

20 июнь кунини эрталаб тобут қопқонини оца бошладик... Роппа-роса юз йил бурун Самарқандда кучли тошқин бўлган экан. Мақбарага ҳам сув кириб, балзамларни йўқ қилиб ташлабди. Арчалдан ясалган тобутда биронта ҳам миҳ сақланиб қолмаган.

Ҳаммамиз жим эдик. Темурнинг каттагон скелети қотиб қолган лойқата те-

гиб турарди. Саркарданинг боши макка томон қаратиб қўйилган.

21 июнь кунини Михаил Михайлович Герасимов қабрга тушиди-да, Соҳибқироннинг бош суягини олиб чиқди. Суяк ёнида ҳеч қандай қоғоз, лавҳа, зёб-зийнат ёки курул йўқ эди. «Труд» газетасида ёзилишига зид ўлароқ, суяк ўралган мато, яъни кафан ҳам йўқ, тангалдай келадиган мато парчаси сақланиб қолган эди, холос. Сув ҳамма нарсани йўқ қилиб ташлаган. Суяклар билан тобут сақланиб қолган. Бундан ташқари, бош суякка қулранг-малла рангдаги бир неча соч толаси ҳам топилибди.

Йигирма кун мобайнида 100 километр тасма ишлатдик, яъни шунча сурат олдик. Бир неча камера бир-бири билан уйғун ҳолда ишлади, ҳеч нарсани қўздан қочирмасликка уриндик.

Ўша кунларда бутун ер юзи нафас ютиб, Гури Амирдан тарқалаётган энгилликларни кузатар эди. Барча марказий газеталар, дунёнинг етакчи ахборот агентликлари маълумотларни эълон қилиб борарди. Америка, Англия, Австралия, Германиядан: «Бизга кинокадрларингизни юборинглар», деган телеграммалар келарди.

Лекин ҳамма нарсга бошқача тус олди. Ўша пайтдаги кинематография халқ комиссари Болшаков суратга олинган барча материални Москвага юборинглар, деган топшириқ берди. Бу суратлар ҳозир қаердалигини ҳеч ким билмайди. Бахтга қарши «Узқинохроника»нинг филмотекасида ҳам биттагина позитив сақланиб қолган экан.

22 июнь кунини радиодан уруш бошланганини эшитдик. Олимлар учта бош суягини олиб Тошкентга қайтишди. Мен эса эртаси кундан бошлаб Регистон майдониде аскарлар қасамд қилиб, байроқни ўпиб, жангтоҳга жўнаб кетаётганларини суратга олдим. Бу қадрлар кейинчалик жуда кўп марта кўрсатилган...

— Малик Қаюмович, ташқаридан яхшироқ кўринади, деган гап бор. Қабр очиқлигиндан кейин, мана, ярим асрдан кўпроқ вақт ўтди. Сиз бутун ўша воқеа ҳусусида нима дея olasиз?

— Амир Темур ҳокима тегмаслик керак эди. Мусулмон олати буйича боқий дунёга равона бўлганлар безовта қилинмаслиги лозим. 1942 йил 20 декабрда Темурнинг суяги қайталан ерта топширилганидан кейин урушда ҳам ўзгариш юз бериб, биз ютуқларга эриша бошладик.

Рустам ШАҒАЕВ, ЎА муҳбири.

Илгарилари йўл қондасини бузган ҳайдовчида ДАН ходимининг ўзи жарима солиб, қаватига берад эди. Ҳозир эса бундай ҳолатни учратмаймиз. Нима, бу қонда бекор қилинганми?

Ч. Ҳайдовол, Шўрчи тумани.

— Йулларда ҳаракатланиш қондасини бузган шахсларга чора қўришда уларнинг вақтини тежаш ва ортиқча овора қилмаслик мақсадиде Ўзбекистон Республикасининг Маъмурий жавобгарлик тўғрисидаги Кодексининг 283-моддасига асосланган ҳолда 1995 йил 1 апрелдан бошлаб фуқаро ўзи содир этган қондабузарликка эътироз билдирмаса, унга қондабузарлик содир бўлган жойнинг ўзида энг кам ойлик иш ҳақининг иккидан бар қисмидан ошмаган ҳолда жарима белгиланади ва жарима чиптаси берилади.

ДАН ходими машинани тўхтатганда ҳайдовчи унинг олдига бориб ҳужжатларини кўрсатиши керакми?

Ҳ. ЧИНИҚУЛОВ, Сирдарё тумани.

— ДАН ходими транспорт воситасини тўхтатганда ҳайдовчининг олдига бориб, ўзини таништиради. Агарда ҳайдовчи транспорт воситасининг носозлигини кўрсатиш лозим бўлса, ҳайдовчининг спиртли ичимлик истеъмол қилганига етарли асоси бўлса, ҳайдовчи ёки йўловчи бирор жиноятга гумон қилинса, ДАН ходими ҳайдовчи ва транспорт воситасини ҳаракатланишига ҳалал бермайдиган жойга олиб чиқиб, сўбатини давом эттириши лозим.

Шаҳарда светофорлар кеча-ю, кунду бирдек ишлаб туриши лозимми ёки кечаси фақат оғоҳлантурувчи чироқ ёниб туриши керакми?

А. ҚУВОНДИКОВ, Аска шаҳри.

— Светофор қурilmаларининг ишлаш вақти, тартиби чорраҳалардан ўтаётган транспорт воситаларининг жадвалига қараб ўрнатилади. Кечаси қайси чорраҳаларда, светофор қурilmалари ўрнатишган йулларда ҳаракат сувайса, ўша жойларда светофор чироқлари оғоҳлантурувчи чироққа ўтказилади. Бунда ҳайдовчилар йўл белгилари ҳамда қонда талабларига риоя қилган ҳолда ҳаракатланиши лозим.

Машинанинг экологийни бузганлиги учун ҳайдовчига қандай жазолар қўланилади?

С. Бўлтаков, Хонка тумани.

— Ҳайдовчи бошқарётган транспорт воситасининг ишлаётганида ташқарига чиқараётган ифлослантурувчи моддаларнинг миқдорини ўрнатилган нормадан ортиқ бўлса, энг кам иш ҳақининг иккидан бар қисмига миқдорда жарима солинади.

Газетхон ижодидан

Тўғрининг йўллари осмон қадардир

ИНСОҢ

Беш қулик дунёда яхшилик айла, Пешонанга ҳалола нишомат битсин. Беранга шукр қил, сира оз дема, Эзгулик умрининг нурафшон этсин.

Беш қулик дунёда яхши ном қолдир, Тўғрилик — буюкликдир, унга не етар, Тўғрининг йўллари осмон қадардир, Эзгулик эгилиб қўйилиб кетар.

АЁЛ

Гулам деб суйя сени, Сулу деб суйя сени, Райҳонларга бурканган Йўлим деб суйя сени.

Ўзинг ҳаёт чашмаси, Қўнғил унинг ташинаси. Боқиларинг олдиде Утаверсин боқмаси.

Ой улар юзидан, Шўх юлдузлар кўзидан, Парванш оҳушим Ургилайин ўзиндан.

Ҳаёт бўлмагай сенсиз, Ҳаёт бўлмагай сенсиз, Ўхшашинг топилмағай, Икки дунёда тенгсиз.

Ҳуснинг боғи Эрамдир, Қаниларинг санамдир, Оёгинга бош урай, Эркинликка қарам қил.

ТўРТЛИК

Замин — гуллаган бог, баҳорларни кўп, Сўлим оқшоми-ю, наҳорларни кўп. Кўз очиб юмгунча ўтган умрининг, Қалбимга бахш этган оҳорларни кўп.

Эркин ТУРСУНОВ.

“ЎЗЭНЕРГОАЗОРТ” ЭСЛАТАДИ!

ҲАР ОЙНИНГ 10 САНАСИГАЧА

Сиз узинингиз фойдаланган электр энергияси учун ҳақ тўлашингиз шарт.

ДИҚҚАТ!

Агар сиз ҳисоб-китобини олдидан пул ўтказиш усулини қўлласангиз ортиқча ташвишдан қутуласиз, вақтингизни беҳуда сарф этмайсиз!

Олдидан ҳақ тўлашда маълум бир вақт учун урмача нарх белгиланади ва шу асосда пул ўтказилади. Умумий ҳисоб-китоб йил охирида еттиқикдаги рақамлар орқали амалга оширилади.

Яна бир қарра эслатамиз: олдидан ҳақ тўлаш — электр энергиясидан узлуксиз фойдаланиш демакдир.

МУАССИСЛАР: Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Кенгаши ва Ўзбекистон Республикаси Вазирилар Мақамаси

Бош муҳаррир: Анвар ЖўРАБОВЕВ.

БЎЛИМЛАР: Парламент 33-57-34; Хат.кар 33-07-48; Мерос ва қадриятлар 36-29-89; Кишлоқ хўжалиги 36-07-94; Иқтисодиёт 36-36-65; Маълумот 36-35-60; Туғи муҳарририят 33-10-28.

МАНЗИЛИМИЗ: 700000, ГСП, Тошкент шаҳри, Матбуотчилар кўчаси, 19-уй. Навбатчи муҳаррир — А. Йўлдошев. Навбатчи — Ф. Шермухаммад.

